

Rejestr instytucji pożyczkowych — prawny instrument poprawy bezpieczeństwa na rynku pożyczek konsumenckich

Register of loan institutions — legal instrument
for safety improvement on the consumer loan market

prof. dr hab. Zbigniew Ofiarski

E-mail: zbigniew.ofiarski@usz.edu.pl; nr ORCID: 0000-0003-1675-933X

Streszczenie

Wprowadzenie od 2017 r. obowiązku wpisu instytucji pożyczkowych do rejestru publicznego, prowadzonego przez Komisję Nadzoru Finansowego, jest kolejnym etapem prac legislacyjnych zmierzających do poprawy ogólnego poziomu bezpieczeństwa na pozabankowym rynku pożyczek pieniężnych udzielanych konsumentom. Wcześniej zmiany ustawodawstwa dokonane w 2015 r. polegały na sformułowaniu ustawowych warunków (organizacyjnych, kapitałowych i personalnych), których spełnienie uprawnia do prowadzenia działalności w charakterze instytucji pożyczkowej. W opracowaniu przeprowadzono szczegółową analizę regulacji prawnych warunkujących uzyskanie statusu instytucji pożyczkowej. Wykazano, że wpis do rejestru instytucji pożyczkowych ma charakter konstytutywny, ponieważ od niego uzależniono możliwość podjęcia działalności w zakresie udzielania pożyczek w sposób ciągły, zorganizowany i odpłatny, a więc mający znamiona działalności gospodarczej. Ponadto ustalono, że działalność instytucji pożyczkowych jest działalnością regulowaną w rozumieniu Prawa przedsiębiorców. Zidentyfikowano dwie podstawowe funkcje realizowane przez rejestr instytucji pożyczkowych, tzn. selektywną (wobec podmiotów ubiegających się o wpis do rejestru) oraz informacyjną (o podmiotach już ujętych w rejestrze). Ustalono istotę i charakter opłat pobieranych za dokonanie wpisu do rejestru lub jego zmianę albo wykreślenie z rejestru. W konkluzji oceniono, że wprowadzenie obowiązkowego wpisu do rejestru umożliwiło pozytywne wyróżnienie instytucji pożyczkowych w ogólnej kategorii parabanków.

Słowa kluczowe: pożyczka, konsument, instytucja pożyczkowa, rejestr publiczny, bezpieczeństwo na rynku pożyczek

Summary

Introduced in 2017 obligation to register loan institutions in the public register kept by the Polish Financial Supervision Authority, shall be another stage of legislative works aimed at the improvement of the general safety level on the non-bank market of financial loans offered to consumers. Legislation changes introduced in 2015 consisted in the formation of legal conditions (organizational, capital and personal) to be met in order to be authorized to conduct activity as a loan institution. This work includes a detailed analysis of the regulatory policies conditioning receiving the loan institution status. It proves that the entry to the register of loan institutions is of constitutive nature, since it determines the ability to undertake activity in scope of granting loans in a continuous and paid way, thus with the features of economic activity. Additionally, it is determined that the loan institutions' activity is regulated within the meaning of the act — Prawo przedsiębiorców [Entrepreneurs' Act]. Two basic functions of the register of loan institutions are identified, i.e. selective function (in relation to the entities applying for the entry to the register) and informative function (about the entities included in the register). The essence and nature of the fees collected for the entry to the register or for a change or deletion from the register have been determined. The conclusion states that introduction of the compulsory entry to the register enables positive identification of loan institutions among the general category of near banks.

Key words: loan, consumer, loan institution, public register, safety on loan market

JEL: G21, G 23

Wstęp

Podmioty instytucjonalne funkcjonujące na rynku usług finansowych, w tym oferujące pożyczki pieniężne, powinny posiadać stabilne podstawy finansowe oraz stosować legalne

i zrozumiałe dla ich klientów procedury. Spełnienie tych standardów to *conditio sine qua non* skutecznej ochrony ich klientów, zwłaszcza mających status konsumentów. Dlatego konieczne jest stałe doskonalenie ustawodawstwa regulujące-

go dostęp podmiotów instytucjonalnych do rynku usług finansowych. Tradycyjnie wysokie wymagania (personalne, kapitałowe i organizacyjne) stawiane są bankom (ustawa z 29.08.1997 r. — Prawo bankowe, Dz.U. z 2018 r. poz. 2187 ze zm., dalej pr. bank.), oraz spółdzielczym kasom oszczędnościowo-kredytowym (ustawa z 5.11.2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, Dz.U. z 2018 r. poz. 2386 ze zm.). Mogą one podjąć działalność po uzyskaniu zezwolenia Komisji Nadzoru Finansowego (KNF). Banki i SKOK, pod względem liczby zawartych umów oraz wartości udzielonych kredytów i pożyczek pieniężnych dominują na rynku usług finansowych (np. w 2017 r. zawarły umowy o kredyty lub pożyczki na ogólną kwotę ok. 87 mld zł).

Współcześnie zwiększa się rola różnych instytucji (wcześniej firm) pożyczkowych w tej części rynku finansowego. Większe zainteresowanie tym problemem, a zwłaszcza standardami gwarantującymi właściwy poziom bezpieczeństwa konsumentów korzystających z ich usług, zauważalne jest dopiero od kilku lat. Jest to problem nie tylko prawny i ekonomiczny, ale również społeczny, ponieważ z usług instytucji pożyczkowych w 2017 r. korzystało ok. 1,67 mln klientów, tj. o ok. 30.000 klientów więcej niż w 2016 r. Suma udzielonych przez te instytucje w 2017 r. pożyczek pieniężnych wynosiła ok. 8,5 mld zł (Konfederacja Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce, 2018). Udział tych podmiotów w rynku pożyczkowym nie jest już marginalny, natomiast tylko w segmencie pożyczek o niskich kwotach udział ten wynosi ok. 65%. Oceny działalności instytucji pożyczkowych nie można ograniczać tylko do efektów ekonomicznych, ale należy uwzględnić także skutki prawne i społeczne. Działalność instytucji pożyczkowych wpływa również na ogólną renomę podmiotów instytucjonalnych funkcjonujących na rynku usług finansowych, w szczególności usług pożyczkowych.

Zagadnienie analizowane w opracowaniu nie sprowadza się jedynie do problematyki teoretycznoprawnej. Z uwagi na fakt, że większość pożyczkobiorców korzystających z usług instytucji pożyczkowych ma prawny status konsumenta, tzn. osoby fizycznej dokonującej z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową, należy problem ten badać również w kontekście społecznym. Osoby fizyczne z reguły nie dysponują specjalistyczną wiedzą o ryzykach związanych z zadłużaniem się (np. o ryzyku prawnym lub ekonomicznym). W okresie bezpośrednio poprzedzającym zmiany regulacyjne dotyczące firm pożyczkowych zwracano uwagę na ten fakt. Firmy pożyczkowe prowadziły działalność w niszy rynkowej, a ich produkty uzupełniały oferty banków. Specjalizowały się one w udzielaniu krótkoterminowych niskich pożyczek dla mniej zamożnych konsumentów. Szacunkowa średnia wartość pożyczki udzielonej przez firmy pożyczkowe w 2014 r. wynosiła około 1790 zł (Markowski, Tymoczko, 2015, s. 144.). Zadaniem ustawodawcy jest m.in. tworzenie warunków do legalnego i transparentnego funkcjonowania instytucji pożyczkowych oraz ochrony ich klientów będących z reguły stroną słabszą w relacjach z takimi instytucjami. Odpowiednie zmiany prawne w tym zakresie zapoczątkowano w 2015 r.

W opracowaniu dokonano analizy i interpretacji przepisów ustawowych określających status prawny instytucji pożyczko-

wych oraz zasady prowadzenia publicznego rejestru tych instytucji. Zastosowano metody funkcjonalne i opisowe w celu przedstawienia istoty rejestru instytucji pożyczkowych (RIP), jego funkcji oraz warunków formalnych, które powinny spełniać instytucje pożyczkowe przed wpisaniem ich do rejestru. Celem opracowania jest wykazanie, że RIP pełni nie tylko funkcje informacyjne, ale również funkcje selektywne w odniesieniu do instytucji pożyczkowych. W efekcie RIP może poprawić ogólny stan bezpieczeństwa konsumentów na rynku usług pożyczkowych. Wpis do RIP ma charakter dualny, tzn. formalnoprawny (kreuje status instytucji pożyczkowej) i materialnoprawny (umożliwia legalne podjęcie działalności na rynku pożyczek pieniężnych).

Materia objęta opracowaniem zdeterminowała wyodrębnienie wstępu, czterech zasadniczych jego części oraz podsumowania. W pierwszej części poddano analizie regulacje ustawowe kształtujące prawną istotę instytucji pożyczkowej oraz jej legalną definicję. W drugiej części zbadano ustawowe warunki (organizacyjno-prawne, kapitałowe i personalne), które powinna spełniać instytucja pożyczkowa, aby mogła być wpisana do RIP. W części trzeciej przedstawiono skutki prawne wynikające z wpisu danego podmiotu do RIP, do których zaliczono przede wszystkim nabycie uprawnienia do legalnego prowadzenia działalności w zakresie udzielania pożyczek pieniężnych konsumentom. W części czwartej omówiono zakres obowiązkowych opłat pobieranych za wpisy do RIP oraz istotę pieniężnych sankcji za prowadzenie działalności na rynku pożyczek bez wymaganego wpisu do tego rejestru. W podsumowaniu zawarto najnowsze dane liczbowe dowodzące dynamicznego rozwoju instytucji pożyczkowych oraz zestawiono całość argumentów przemawiających za konfirmacją sformułowanego celu i innych założeń opracowania.

Istota i zakres zastosowania pojęcia instytucji pożyczkowej

W polskim prawie rynku finansowego określenie „instytucja pożyczkowa” stosowane jest od kilku lat. Zgodnie z art. 5 pkt 2a ustawy z 12.05.2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2018 r. poz. 993 ze zm.), dalej u.k.k., który dodano 11.10.2015 r. ustawą z 5.08.2015 r. o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1357), instytucją pożyczkową w rozumieniu tej ustawy jest kredytodawca inny niż:

a) bank krajowy, bank zagraniczny, oddział banku zagranicznego, instytucja kredytowa lub oddział instytucji kredytowej, które zdefiniowano w Prawie bankowym,

b) spółdzielcza kasa oszczędnościowo-kredytowa oraz Krajowa Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa,

c) podmiot, którego działalność polega na udzielaniu kredytów konsumenckich w postaci odroczenia zapłaty ceny lub wynagrodzenia na zakup oferowanych przez niego towarów i usług.

Oznacza to, że status „instytucji pożyczkowej” posiada kredytodawca, a raczej należało użyć określenia „pożyczkodaw-

ca”, inny od podmiotów wskazanych w tym przepisie. W tej ustawowej definicji zidentyfikowano instytucję pożyczkową poprzez negatywne wyliczenie podmiotów znajdujących się poza zakresem tego pojęcia. W tym kontekście krytycznie należy ocenić ustawowy zwrot „instytucją pożyczkową jest kredytodawca”, ponieważ udzielanie kredytów — zgodnie z Prawem bankowym — stanowi czynność zastrzeżoną dla banków, a inne jednostki organizacyjne mogą ją wykonywać tylko wtedy, gdy przepisy odrębnych ustaw uprawniają je do takiej działalności. Udzielanie pożyczek pieniężnych, zgodnie z art. 5 ust. 2 pkt 1 pr. bank., to czynność bankowa *sensu largo*, a więc mogą one być udzielane przez banki i inne podmioty. Uzasadnieniem zastosowania określenia „kredytodawca” w treści definicji instytucji pożyczkowej może być to, że zamieszczono ją w przepisach ustawy o kredycie konsumenckim. Pojęcie kredytu konsumenckiego jest szerokie i obejmuje m.in. pożyczki oraz kredyty w rozumieniu przepisów prawa bankowego. Jednak zamiennie używanie określeń „kredyt” oraz „pożyczka” nie jest wskazane zarówno w świetle regulacji prawa cywilnego, jak i prawa bankowego.

Definicję „instytucji pożyczkowej” sformułowano przede wszystkim w związku z uregulowaniami zawartymi w ustawie o kredycie konsumenckim, co wprost wynika z art. 5 pkt 2a zdanie pierwsze u.k.k. W innych ustawach odniesiono się do tej legalnej definicji, nadając jej w ten sposób charakter uniwersalny. W art. 2 pkt 3 lit. h oraz art. 20 ust. 1 pkt 9 ustawy z 5.08.2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym (Dz.U. z 2018 r. poz. 1038 ze zm.) instytucję pożyczkową wymieniono w katalogu podmiotów rynku finansowego i zobowiązano do ponoszenia kosztów funkcjonowania Rzecznika Finansowego oraz jego biura. Na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 25 w zw. z art. 33 ustawy z 1.03.2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz.U. poz. 723 ze zm.) tak rozumiana instytucja pożyczkowa jest podmiotem zobowiązanym do: stosowania wobec swoich klientów środków bezpieczeństwa finansowego; rozpoznawania ryzyka prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu związanego ze stosunkami gospodarczymi lub z transakcją okazjonalną oraz oceniania poziomu rozpoznanego ryzyka, a także dokumentowania rozpoznanego ryzyka. Do tej definicji instytucji pożyczkowej odesłano z art. 4 ust. 1 pkt 33 pr. bank., a na podstawie art. 105 ust. 4 oraz 4e pr. bank. uprawniono instytucje gromadzące i przetwarzające informacje objęte tajemnicą bankową (utworzone wspólnie przez banki i bankowe izby gospodarcze) do udostępniania instytucjom pożyczkowym — na zasadzie wzajemności — tych informacji w zakresie niezbędnym do oceny zdolności kredytowej konsumenta i pod warunkiem wyrażenia pisemnej zgody na przekazanie tych informacji przez osobę, której one dotyczą. Zgodnie z art. 106d pr. bank. instytucje pożyczkowe mogą przetwarzać i wzajemnie udostępniać (tzn. innym instytucjom pożyczkowym, bankom, innym instytucjom ustawowo upoważnionym do udzielania kredytów, instytucjom utworzonym wspólnie przez banki i bankowe izby gospodarcze, instytucjom finansowym) informacje, w tym objęte tajemnicą bankową, w przypadkach uzasadnionych podejrzeń wykorzystywania ich działalności do ukrycia działań przestępczych lub do celów mających związek z prze-

stępstwem skarbowym lub innym przestępstwem, a także przestępstw lub uzasadnionych podejrzeń popełnienia przestępstw dokonywanych na szkodę instytucji pożyczkowych, w celu i zakresie niezbędnym do zapobiegania tym przestępstwom.

Instytucję pożyczkową w rozumieniu art. 5 pkt 2a u.k.k. zakwalifikowano do szerszej kategorii „instytucji finansowych” w celu wyznaczenia podmiotowych granic podatku od niektórych instytucji finansowych (por. art. 4 pkt 9 ustawy z 15.01.2016 r. o podatku od niektórych instytucji finansowych, Dz.U. z 2017 r. poz. 1410 ze zm.). Katalog „instytucji finansowych” obejmuje m.in. banki krajowe, SKOK, krajowe zakłady ubezpieczeń. Nie każda jednak instytucja pożyczkowa jest podatnikiem tego podatku, lecz tylko taka, która spełnia kryteria z art. 5 ust. 3 ustawy podatkowej. Opodatkowano dużą instytucję pożyczkową, tzn. taką, w której podstawą opodatkowania jest nadwyżka sumy wartości jej aktywów — wynikająca z zestawienia obrotów i sald ustalonego na ostatni dzień miesiąca na podstawie zapisów na kontach księgi głównej — ponad kwotę 200 mln zł. Wartość tę oblicza się łącznie dla wszystkich podatników zależnych lub współzależnych pośrednio lub bezpośrednio od jednego podmiotu lub grupy podmiotów powiązanych ze sobą.

W innej ustawie z zakresu prawa rynku finansowego instytucję pożyczkową zakwalifikowano do obszernego katalogu podmiotów sektora finansowego (por. art. 2 ust. 1 pkt 17 ustawy z 12.04.2018 r. o zasadach pozyskiwania informacji o niekaralności osób ubiegających się o zatrudnienie i osób zatrudnionych w podmiotach sektora finansowego, Dz.U. poz. 1130). Stosowane są do niej zasady pozyskiwania informacji o niekaralności osób ubiegających się o zatrudnienie oraz osób zatrudnionych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na niektórych stanowiskach w takich podmiotach. Zatrudnionymi są osoby wykonujące czynności na rzecz podmiotu sektora finansowego na podstawie stosunku pracy, umowy o dzieło, umowy zlecenia, umowy o świadczenie usług, umowy agencyjnej lub innej umowy o podobnym charakterze. Wprowadzenie tych regulacji uzasadniają: skala ryzyk związanych z działalnością podmiotów sektora finansowego, konieczność zachowania stabilności systemu finansowego oraz potrzeba ochrony interesów uczestników rynku, zwłaszcza konsumentów (uzasadnienie projektu ustawy o zasadach pozyskiwania informacji o niekaralności osób ubiegających się o zatrudnienie i osób zatrudnionych w podmiotach sektora finansowego, Sejm VIII kadencji, druk nr 2287).

Na podstawie art. 15c ust. 17 ustawy z 15.02.1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz.U. z 2019 r. poz. 865 ze zm.), dalej u.p.d.o.p., instytucję pożyczkową wyłączono z katalogu „przedsiębiorstw finansowych”, do którego zaliczono m.in. banki krajowe, SKOK, krajowe zakłady ubezpieczeń, a więc podmioty podatku od niektórych instytucji finansowych. Do przedsiębiorstw finansowych mających siedzibę lub zarząd na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nie stosuje się art. 15c ust. 1 u.p.d.o.p. z uwagi na szczególny charakter ich działalności (uzasadnienie projektu ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przy-

chodów osiąganych przez osoby fizyczne, Sejm VIII kadencji, druk nr 1878). Wyłączenie instytucji pożyczkowych z katalogu „przedsiębiorstw finansowych” oznacza, że ustawodawca pozbawił ich w tym zakresie waloru prowadzenia specyficznej działalności. W efekcie instytucje pożyczkowe nie wyłączają z kosztów uzyskania przychodów wydatków na finansowanie dłużne w części, w jakiej nadwyżka kosztów finansowania dłużnego przewyższa 30% kwoty odpowiadającej nadwyżce sumy przychodów ze wszystkich źródeł przychodów pomniejszonej o przychody o charakterze odsetkowym nad sumą kosztów uzyskania przychodów pomniejszonych o wartość zaliczonych w roku podatkowym do kosztów uzyskania przychodów odpisów amortyzacyjnych oraz kosztów finansowania dłużnego nieuwzględnionych w wartości początkowej środka trwałego lub wartości niematerialnej i prawnej.

Konkludując, definicja instytucji pożyczkowej przyjęta w art. 5 pkt 2a u.k.k. i początkowo mająca uporządkować prowadzenie działalności przez różne podmioty udzielające kredytów konsumenckich, z upływem kilku lat stała się uniwersalnym pojęciem stosowanym w prawie rynku finansowego oraz w prawie podatkowym. Instytucja pożyczkowa jest kredytodawcą, a więc zgodnie z art. 5 pkt 2 u.k.k. ma prawny status przedsiębiorcy w rozumieniu art. 431 ustawy z 23.04.1964 r. — Kodeks cywilny (Dz.U. z 2018 r. poz. 1025 ze zm.), który w zakresie swojej działalności gospodarczej lub zawodowej udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia kredytu konsumentowi. Definicja „instytucji pożyczkowej” obejmuje także przedsiębiorców prowadzących działalność lombardową w zakresie, w jakim udzielają kredytów konsumenckich. Sformułowanie ustawowej definicji „instytucji pożyczkowej” może się przyczynić do uporządkowania pozabankowego rynku pożyczkowego i jego profesjonalizacji (uzasadnienie projektu ustawy o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym, ustawy — Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw, Sejm VII kadencji, druk nr 3460).

Ustawowe wymagania formalne dotyczące instytucji pożyczkowych

Już przed zmianami ustawodawstwa polegającymi na zdefiniowaniu pojęcia instytucji pożyczkowej pozabankowy rynek pożyczek pieniężnych rozwijał się dynamicznie. W piśmiennictwie wskazywano na następujące przyczyny tego rozwoju: wykluczenie części konsumentów z rynku bankowego z uwagi na brak odpowiedniej zdolności kredytowej; oferowanie przez parabanki niskich kwot pożyczek, które pod względem kosztów operacyjnych były niedochodowe dla banków; stosowanie uproszczonych procedur obsługi klienta (Księżopolski, 2012, s. 125).

Przed wprowadzeniem art. 59a u.k.k., tzn. przed 11.10.2015 r., nie było ograniczeń dotyczących formy organizacyjno-prawnej i wysokości kapitału zakładowego podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w zakresie udzielania pożyczek pieniężnych ze środków własnych. Aktualnie ustawowe wymagania adresowane do instytucji pożyczkowej dotyczą: formy organizacyjno-prawnej, minimalnego kapitału zakła-

dowego i źródeł jego finansowania, niekaralności osób będących członkami jej zarządu, rady nadzorczej, komisji rewizyjnej lub prokurentami. Na zagrożenia wynikające z braku takich regulacji w okresie poprzedzającym zmiany ustawodawstwa zwracano uwagę w piśmiennictwie, podkreślając, że zakłócenia w bieżącym funkcjonowaniu różnych podmiotów parabankowych mogą negatywnie wpływać także na stabilność systemu bankowego w Polsce oraz powodować inne negatywne skutki społeczne, w tym dotyczące konsumentów (Waliszewski, 2012, s. 72–73).

W odróżnieniu od innych podmiotów instytucjonalnych funkcjonujących na rynku kredytów i pożyczek, zwłaszcza banków i SKOK, nie wprowadzono wobec członków zarządu i rady nadzorczej szczególnych wymagań dotyczących wiedzy, umiejętności i doświadczenia, które dawałyby rękojmię należytego wykonywania tych funkcji w organach instytucji pożyczkowej, a taki warunek dotyczy członków zarządu i rady nadzorczej banku (art. 22aa ust. 1 pr. bank.). Nie wprowadzono wobec członków zarządu instytucji pożyczkowej również mniej rygorystycznego standardu, jaki powinien być spełniany przez co najmniej dwóch członków zarządu SKOK, tzn. posiadania co najmniej wykształcenia średniego lub średniego branżowego oraz kwalifikacji i doświadczenia niezbędne do kierowania taką instytucją.

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością lub spółka akcyjna są jedynymi formami organizacyjno-prawnymi prowadzenia działalności przez instytucję pożyczkową. Brak natomiast ograniczeń ustawowych dotyczących statusu prawnego założycieli takich spółek. Mogą nimi być osoby fizyczne, osoby prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej. Udziałowcem lub akcjonariuszem spółki mającej status instytucji pożyczkowej może być także podmiot wymieniony w art. 5 pkt 2a u.k.k., a więc np. bank krajowy, bank zagraniczny, SKOK. Status instytucji pożyczkowej przysługuje utworzonej spółce spełniającej kryteria z art. 59a u.k.k., a nie jej założycielom. W praktyce podmioty wymienione w art. 5 pkt 2a u.k.k. nie powinny być zainteresowane tworzeniem instytucji pożyczkowych, ponieważ samodzielnie mogą udzielać kredytów i pożyczek. Motywem uzasadniającym tworzenie przez banki lub SKOK instytucji pożyczkowych może być zamiar unikania rygorów związanych z udzielaniem pożyczek i kredytów osobom będącym członkami organów zarządu albo rady nadzorczej banku (SKOK) lub zajmującym stanowiska kierownicze w tych podmiotach. Ograniczenia takie sformułowano m.in. w art. 79a ust. 2 pr. bank., który stanowi, że udzielenie kredytu lub pożyczki pieniężnej członkowi zarządu albo członkowi rady nadzorczej banku w kwocie łącznego zobowiązania przekraczającej równowartość 10.000 euro wymaga zgody wyrażonej w uchwale zarządu oraz uchwale rady nadzorczej banku. Uchwały te zapadają bez udziału zainteresowanej osoby, w głosowaniu tajnym, większością co najmniej 2/3 głosów w obecności co najmniej połowy składu organu. Na podstawie art. 79b ust. 1 pr. bank. bank obowiązany jest powiadomić KNF o fakcie udzielenia kredytu lub pożyczki pieniężnej wyżej wskazanym osobom, jeżeli w pojedynczym przypadku wartość zobowiązania przekracza równowartość 30.000 euro.

Forma spółki kapitałowej jest właściwa dla instytucji pożyczkowej, ponieważ gwarantuje transparentność jej działa-

nia. Może temu sprzyjać również istniejący w spółkach kapitałowych system organów cechujący się rozdzieleniem funkcji zarządzających, stanowiących i kontrolnych oraz funkcjonowanie mechanizmów odpowiedzialności korporacyjnej. Ważne są także nałożone na spółki kapitałowe obowiązki informacyjne, w szczególności dotyczące obowiązkowej publikacji sprawozdań finansowych (wyrok WSA w Gliwicach z 9.10.2018 r., I SA/GI 761/18, Legalis nr 1833861).

Wymagania dotyczące kapitału instytucji pożyczkowej określono w art. 59a ust. 2 i 3 u.k.k. Minimalny kapitał zakładowy instytucji pożyczkowej wynosi 200.000 zł, ale w ustawie nie wprowadzono mechanizmu zapewniającego jego waloryzację odpowiednią do sytuacji rynkowej, np. odnosząc go do określonej równowartości w euro (mechanizm taki przyjęto w odniesieniu do banków). Kapitał zakładowy instytucji pożyczkowej może być pokryty wyłącznie wkładem pieniężnym, a środki na jego pokrycie nie mogą pochodzić z kredytu, pożyczki, emisji obligacji lub ze źródeł nieudokumentowanych. Podobny standard dotyczy gromadzenia kapitału założycielskiego banku. W ten sposób ustawodawca zamierza zapewnić warunki do stabilnego i rzetelnego działania instytucji pożyczkowych (wyrok WSA w Gliwicach z 12.07.2018 r., I SA/GI 474/18, Legalis nr 1807499). Obowiązek posiadania minimalnego kapitału zakładowego w wysokości 200.000 zł wynika z potrzeby wprowadzenia określonej bariery selektywnej. Nie jest ona wysoka i nie powinna eliminować z rynku podmiotów prowadzących działalność pożyczkową w wąskim wymiarze, w szczególności na rynku lokalnym (wyrok WSA w Poznaniu z 10.05.2017 r., I SA/Po 1544/16, Legalis nr 1603939).

Z art. 59a u.k.k. wynika, że intencją ustawodawcy jest wyróżnienie kwalifikowanego podmiotu, tj. instytucji pożyczkowej. Wniosek ten uzasadniają przede wszystkim rozwiązania prawne dotyczące jej formy organizacyjno-prawnej oraz minimalnego kapitału zakładowego i sposobu jego pokrycia. Ponadto ustalono szerszy zakres kontroli nad działalnością instytucji pożyczkowych poprzez wprowadzenie dodatkowych obowiązków rejestracyjnych i wymogu niekaralności wobec członków organów instytucji pożyczkowych oraz ich prokurentów (interpretacja indywidualna z 27.07.2016 r., ILPB3/4510-1-192/16-4/AO, www.mf.gov.pl, dostęp: 28.03.2019 r.). Waler niekaralności oznacza brak prawomocnego skazania za przestępstwo przeciwko wiarygodności dokumentów, mieniu, obrotowi gospodarczemu, obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi lub za przestępstwo skarbowe.

Znaczenie wpisu do rejestru instytucji pożyczkowych

Institucje pożyczkowe podlegają wpisowi do Krajowego Rejestru Sądowego (KRS). Do wniosku o wpis do KRS dołącza się m.in. oświadczenie, że spółka zamierza prowadzić działalność gospodarczą w zakresie udzielania kredytów konsumenckich jako instytucja pożyczkowa. Wpis spółki do KRS nie uprawnia jednak do rozpoczęcia działalności na rynku

usług finansowych w charakterze instytucji pożyczkowej. Do tego niezbędny jest jej wpis do rejestru instytucji pożyczkowych (RIP). Z dniem 22.07.2017 r. do ustawy o kredycie konsumenckim dodano przepisy art. 59aa–59ag, regulujące zasady prowadzenia tego rejestru. Uzasadnieniem wprowadzenia obowiązku rejestrowania instytucji pożyczkowych były zidentyfikowane liczne nieprawidłowości w działalności takich podmiotów na rynku kredytów (pożyczek) konsumenckich (uzasadnienie rządowego projektu ustawy o kredycie hipotecznym oraz o nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami, Sejm VIII kadencji, druk nr 1210, cz. 2). W piśmiennictwie akcentuje się, że funkcja RIP polega na systematyzacji rynku usług pożyczkowych poprzez weryfikację podmiotów i wyeliminowanie tych, które nie spełniają kryteriów ustawowych (Herman, 2018, s. 125.).

Dopiero wpis instytucji pożyczkowej do RIP uprawnia ją do podjęcia działalności w zakresie udzielania kredytów konsumenckich, przy czym za dzień rozpoczęcia tej działalności uważa się dzień dokonania wpisu do rejestru. W tym znaczeniu wpis do RIP ma charakter konstytutywny (Grochowski, 2018, s. 147). Wprowadzenie obowiązku wpisu instytucji pożyczkowych do RIP oznacza, że ich działalność jest działalnością regulowaną. Analogiczny charakter ma działalność kantorowa, przy czym rejestr działalności kantorowej prowadzi Prezes NBP (por. art. 11 i 16 ustawy z 27.07.2002 r. — Prawo dewizowe, Dz.U. z 2019 r. poz. 160). Z uwagi na szczególny charakter przedmiotu działalności instytucji pożyczkowych zdecydowano o jej reglamentowaniu, a prawnym instrumentem reglamentacji jest m.in. obowiązek wpisu do RIP. Postępowanie legalizacyjne w przypadku regulowanej działalności gospodarczej sprowadza się do uzyskania przez zainteresowanego przedsiębiorcę wpisu we właściwym dla danej działalności rejestrze. Obejmuje ono trzy etapy:

- spełnienie przez przedsiębiorcę szczególnych warunków określonych w odrębnej ustawie,
- złożenie przez przedsiębiorcę wniosku o wpis w odpowiednim rejestrze działalności regulowanej wraz z oświadczeniem o spełnieniu warunków formalnych,
- dokonanie wpisu przez organ prowadzący rejestr działalności regulowanej (Etel, 2017, s. 20).

Zgodnie z art. 43 ust. 4 ustawy z 6.03.2018 r. — Prawo przedsiębiorców (Dz.U. poz. 646 ze zm.) rejestry działalności regulowanej są jawne. Dane z rejestrów dotyczące firmy przedsiębiorcy oraz jego numeru identyfikacji podatkowej (NIP) są udostępniane w sieci teleinformatycznej. Organ może udostępnić w sieci teleinformatycznej także inne dane, z uwzględnieniem przepisów o ochronie danych osobowych. Zachowano tę koncepcję w art. 59ab ust. 2 u.k.k., stanowiąc, że prowadzony przez KNF w systemie teleinformatycznym rejestr instytucji pożyczkowych jest udostępniany na stronie internetowej KNF. Właściwy rejestr jest przede wszystkim źródłem informacji o przedsiębiorcy prowadzącym działalność regulowaną (Malarewicz-Jakubów, 2018, s. 256). Według art. 44 ust. 1 Prawa przedsiębiorców wpis do rejestru działalności regulowanej uprawnia do wykonywania działalności gospodarczej na terenie całego kraju i przez czas nieokreślony, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej. Powszechna dostępność do RIP umożliwiła

konsumentom sprawdzenie instytucji pożyczkowej przed zawarciem z nią umowy o kredyt lub pożyczkę. Można stwierdzić, że wprowadzenie obowiązku wpisu instytucji pożyczkowej do RIP nie tylko stanowi formę reglamentacji działalności tych podmiotów, ale również wprowadza gwarancje dla konsumentów, którzy mogą na odpowiednim etapie zweryfikować status prawny podmiotu udzielającego pożyczek pieniężnych.

Wpisu do RIP dokonuje KNF na wniosek podmiotu zamierzającego podjąć działalność w charakterze instytucji pożyczkowej. Wymogi formalne dotyczące treści wniosku sformułowano w art. 59ac u.k.k. Należy w nim ujawnić: firmę spółki oraz jej siedzibę i adres; imiona i nazwiska oraz numery PESEL członków zarządu; numer w rejestrze przedsiębiorców w KRS; numer identyfikacji podatkowej (NIP). Do wniosku załącza się zaświadczenie z Krajowego Rejestru Karnego o niekaralności członka zarządu, rady nadzorczej, komisji rewizyjnej lub prokurenta instytucji pożyczkowej oraz dokumenty potwierdzające spełnianie ustawowych warunków przez podmiot ubiegający się o wpis do RIP. Zakres informacji zawartych we wniosku stanowi podstawę do weryfikacji przez KNF, czy wnioskodawca może uzyskać status instytucji pożyczkowej. Dokonując wpisu do RIP, *de facto* KNF pozytywnie weryfikuje złożony wniosek, a więc materializuje uprawnienie spółki do podjęcia działalności w charakterze instytucji pożyczkowej. Konkluzję taką uzasadnia treść art. 59aa ust. 2 u.k.k., według którego za dzień rozpoczęcia działalności przez instytucję pożyczkową uważa się dzień dokonania wpisu do RIP. Nie jest konieczne faktyczne podjęcie tej działalności polegające na zawarciu pierwszej umowy pożyczki przez instytucję pożyczkową.

Wpis do RIP powinien być dokonany w nieprzekraczalnym terminie 14 dni od dnia otrzymania wniosku. Odmawia się dokonania wpisu do RIP, gdy wnioskodawca nie spełnia warunków określonych w art. 59a u.k.k. Ponadto KNF niezwłocznie wykreśla instytucję pożyczkową z RIP, jeżeli przestała spełniać warunki określone w tym przepisie. W art. 59a u.k.k. sformułowano warunki o charakterze organizacyjnym, kapitałowym oraz personalnym. Warunki te ustawodawca traktuje równo, a więc niespełnienie któregośkolwiek z nich zobowiązuje KNF do odmowy dokonania wpisu do RIP lub wykreślenia instytucji pożyczkowej z tego rejestru. W pierwszym przypadku określony podmiot nie uzyska statusu prawnego instytucji pożyczkowej, natomiast w drugim przypadku utraci taki status.

Opłaty i sankcje pieniężne związane z funkcjonowaniem rejestru instytucji pożyczkowych

W ustawie o kredycie konsumenckim uregulowano wszystkie niezbędne elementy konstrukcyjne opłat związanych z funkcjonowaniem RIP, tzn. przedmiot opłaty, podmiot zobowiązany do jej wniesienia, stawki. Określono również przeznaczenie wpływów z tych opłat. Zgodnie z art. 59ad ust. 1 i 2 u.k.k. wnioskujący o wpis do RIP powinien wnieść opła-

tę w wysokości 600 zł. Wniosek o zmianę wpisu w RIP lub o wykreślenie wpisu z tego rejestru podlega opłacie w wysokości 200 zł. Opłaty mają charakter jednorazowy, tzn. są związane z konkretnym zdarzeniem, a uzasadnieniem ich poboru jest odpowiedni wniosek składany przez zainteresowany podmiot. Pomimo że ustawodawca wprost tego nie sformułował, to można jednak stwierdzić, że wniesienie opłaty jest koniecznym warunkiem, od spełnienia którego uzależnia się podjęcie działań przez KNF w prowadzonym przez ten podmiot rejestrze (wpis, zmiana wpisu lub wykreślenie z rejestru).

Zgodnie z art. 59ad ust. 3 u.k.k. koszty prowadzenia RIP pokrywa się z wyżej wymienionych opłat. Oznacza to, że podmioty sprawdzające zawartość RIP nie powinny być obciążane żadnymi kosztami związanymi z dostępem do informacji w nim zamieszczonych. Z uwagi na bardzo wąski zakres informacji ujętych w RIP (numer wpisu do rejestru, firma oraz siedziba i adres instytucji pożyczkowej, a także jej NIP i numer w rejestrze przedsiębiorców) możliwe jest tylko sprawdzenie przez zainteresowanego, czy instytucja pożyczkowa spełniła ustawowe warunki i została dopuszczona do działalności na rynku usług pożyczkowych.

Opłaty pobierane od podmiotów wnioskujących można zaliczyć do kategorii opłat o charakterze publicznym. Zasady ich wymiaru ustalono wprost w ustawie i nie wprowadzono żadnych możliwości kształtowania ich wysokości przez KNF, która jest podmiotem uprawnionym do poboru opłat. Beneficjentem wpływów z tytułu opłat jest KNF, czyli podmiot prawa publicznego realizujący zadania publiczne na rzecz rynku finansowego i podmiotów instytucjonalnych prowadzących na nim działalność, wyposażony w określone uprawnienia władcze. Wpływy z opłat są w całości przeznaczone na prowadzenie RIP, który można traktować jako narzędzie niezbędne do tworzenia warunków bezpiecznego i stabilnego funkcjonowania rynku pożyczkowego w Polsce. Wartości takie zawierają się w prawnym pojęciu interesu publicznego.

Zgodnie z art. 59h u.k.k. kredytodawca w rozumieniu art. 5 pkt 2a u.k.k. prowadzący działalność bez wymaganego wpisu do RIP podlega grzywnie do 500.000 zł. Istota tego przestępstwa polega na działaniu (na udzielaniu pożyczek) połączonym z zaniechaniem (nieuzyskaniem wymaganego wpisu w RIP) (Czech, 2018, s. 643). Sankcja jest nakładana na osobę prawną prowadzącą taką działalność. Członkowie zarządu lub osoby uprawnione do jej reprezentacji ponoszą odpowiedzialność na podstawie art. 59e ust. 2 u.k.k. za inne przestępstwo, tzn. za niespełnianie przez kredytodawcę warunków określonych w art. 59a u.k.k. Wśród tych warunków nie wymieniono jednak prowadzenia przez kredytodawcę działalności bez uprzedniego wpisu do RIP, lecz warunki odnoszące się do formy organizacyjno-prawnej oraz minimalnego kapitału zakładowego kredytodawcy, a także wskazano wymagania personalne dotyczące członków zarządu, rady nadzorczej, komisji rewizyjnej i prokurentów instytucji pożyczkowej. Naruszenie standardów z art. 59a u.k.k. skutkuje w odniesieniu do członka zarządu kredytodawcy lub osoby uprawnionej do jego reprezentacji zastosowaniem grzywny do 500.000 zł i kary pozbawienia wolności do lat 2.

Podsumowanie

Instytucje pożyczkowe to podmioty funkcjonujące obok regulowanego rynku bankowego oraz rynku SKOK, które zalicza się do kategorii *shadow banking*. Ich rola stale rośnie, ale jednocześnie generują one potencjalne ryzyko dla całego systemu finansowego (Domańska-Szaruga, 2015, s. 20). W związku z ich ekspansją na polskim rynku pożyczkowym rozważano w przeszłości różne rozwiązania mające zwiększyć bezpieczeństwo ich funkcjonowania oraz ochronę konsumentów korzystających z usług tych podmiotów. W piśmiennictwie akcentowano nawet problem braku nadzoru KNF nad ich działalnością (Bernat, 2018, s. 57–58).

Nowelizacje ustawy o kredycie konsumenckim dokonane z dniem 11.10.2015 r. oraz 22.07.2017 r. ukształtowały status prawny i ustawowe standardy instytucji pożyczkowych. Umożliwiają one wyodrębnienie ich z szerokiego kręgu tzw. parabanków. Wprowadzenie obowiązku wpisu do RIP stanowi jeden z elementów „prawnej kompozycji” zmierzającej do odpowiedniej systematyzacji podmiotów instytucjonalnych prowadzących działalność na rynku pożyczkowym w Polsce. Działania legislacyjne w tym zakresie charakteryzują się pewną dynamiką po ustaniu negatywnych zjawisk związanych z kryzysem finansowym w latach 2008–2012. W tych przypadkach, w których „istotnym dobrem” jest poprawa bezpieczeństwa konsumentów, będących z reguły stroną słabszą w kontaktach z różnymi podmiotami instytucjonalnymi, zarzut ewentualnego przeregulowania rynku finansowego nie ma tak fundamentalnego znaczenia. W rezultacie przeprowadzonych zmian ustawodawstwa określono warunki decydujące o statusie prawnym „instytucji pożyczkowej”. Wyodrębniono je z ogólnej kategorii „parabanków” ocenianej niejednoznacznie w przestrzeni publicznej.

Wprowadzenie w przepisach ustawy o kredycie konsumenckim szczegółowych regulacji określających formę i zasady

funkcjonowania instytucji pożyczkowych można uzasadnić potrzebą zachowania pewnej symetrii w prawnej regulacji działalności różnych podmiotów świadczących usługi finansowe. Powołany w opracowaniu przykład kantorów walutowych jest chyba najbliższy — w aspekcie regulacyjnym — instytucjom pożyczkowym. Rejestr instytucji pożyczkowych z jednej strony stanowi prawne narzędzie selekcji podmiotów ubiegających się o status „instytucji pożyczkowej”, ponieważ wpis do niego może dotyczyć wyłącznie podmiotu spełniającego ustawowo określone warunki. Z drugiej natomiast strony zasoby RIP umożliwiają prowadzenie kontroli, w tym również społecznej, podmiotów dopuszczonych oficjalnie do rynku pożyczek.

Dynamiczny rozwój tej części rynku pożyczek w Polsce wymagał podjęcia przedstawionych wyżej inicjatyw legislacyjnych. Według stanu na 26.03.2019 r. w RIP ujawniono 445 instytucji pożyczkowych (Rejestr instytucji pożyczkowych, www.knf.gov.pl, 26.03.2019). W pierwszym półroczu 2018 r. udzielono kredytów konsumenckich w łącznej kwocie 45,5 mld zł, z czego 91,8% kredytów udzieliły banki i SKOK, a tylko 8,2% instytucje pożyczkowe. Jednak w zakresie pożyczek o niskich kwotach (do 1000 zł) dominowały instytucje pożyczkowe (udzieliły 81% pożyczek). W porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego wzrósł udział instytucji pożyczkowych w rynku pożyczkowym i osiągnął poziom ok. 10%. W porównywanych okresach nastąpił również wzrost o 1,7% wartości udzielonych pożyczek. Zwiększyły się o 0,93% liczba obsługiwanych klientów (do poziomu 697 200 osób) oraz o 18,65% ogólna kwota portfela pożyczek (do 1,76 mld zł). Średnia kwota pożyczki wynosiła 2376 zł i w porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego wzrosła o 25,24% (Tomkowicz, 2018). Dane statystyczne są ważnym argumentem uzasadniającym potrzebę dokonanych zmian legislacyjnych o charakterze porządkującym oraz jednocześnie wzmacniającym poczucie bezpieczeństwa konsumentów korzystających z usług instytucji pożyczkowych.

Bibliografia

- Bernat, M. (2018). Analiza regulacji prawnych dotyczących sektora parabankowego — firm pożyczkowych. W: I. Jakubowska-Branicka (red.), *Rynek firm pożyczkowych w Polsce. Teoria i praktyka* (57–94). Warszawa: Polskie Towarzystwo Ekonomiczne.
- Czech, T. (2018). *Kredyt konsumencki. Komentarz*. Warszawa: Wolters Kluwer.
- Domańska-Szaruga, B. (2015). Rynek firm pożyczkowych w Polsce i propozycje jego uregulowania. W: J. Ostaszewski (red.), *O nowy ład finansowy w Polsce. Rekomendacje dla animatorów życia gospodarczego* (19–31). Warszawa: Wydawnictwo Szkoły Głównej Handlowej.
- Etel, M. (2017). Kontrola i odpowiedzialność jako problemy charakteryzujące regulowaną działalność gospodarczą (analiza z uwzględnieniem działalności telekomunikacyjnej). *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, (495), 18–32.
- Grochowski M. (2018). Komentarz do art. 59aa. W: K. Osajda (red.), *Ustawa o kredycie konsumenckim. Komentarz*. Legalis: C.H. Beck.
- Herman, A. (2018). Struktura i dynamika pozabankowego sektora pożyczkowego w Polsce. W: I. Jakubowska-Branicka (red.), *Rynek firm pożyczkowych w Polsce. Teoria i praktyka* (95–142). Warszawa: Polskie Towarzystwo Ekonomiczne.
- Konfederacja Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce. (2018). *Wyzwania dla instytucji pożyczkowych w roku 2018*. <https://kpf.pl> (28.03.2019).
- Książkowski, R. (2012). Finansowanie potrzeb konsumenckich przez parabanki w Polsce. W: G. Kotliński, K. Waliszewski (red.), *Instytucje parabankowe na rynku usług bankowych w Polsce* (113–130). Warszawa: Wydawnictwo CeDeWu.
- Malarewicz-Jakubów, A. (2018). Komentarz do art. 43. W: G. Koziół (red.), *Prawo przedsiębiorców. Przepisy wprowadzające do Konstytucji Biznesu. Komentarz* (255–262). Warszawa: C.H. Beck.
- Markowski, K., Tymoczko, D. (red.). (2015). *Rozwój systemu finansowego w Polsce w 2014 r.* Warszawa: Narodowy Bank Polski.
- Tomkowicz, R. (2018). *Sektor firm pożyczkowych w Polsce po pierwszej połowie 2018 r., Raport cykliczny Konferencji Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce*. <https://kpf.pl> (5.12.2018).
- Waliszewski, K. (2012). Miejsce i rola parabanków w systemie finansowym i gospodarce. W: G. Kotliński, K. Waliszewski (red.), *Instytucje parabankowe na rynku usług bankowych w Polsce* (53–76). Warszawa: Wydawnictwo CeDeWu.

Akty prawne

Ustawa z 23.04.1964 r. — Kodeks cywilny (Dz.U. z 2018 r. poz. 1025 ze zm.).

Ustawa z 15.02.1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz.U. z 2019 r. poz. 865 ze zm.).

Ustawa z 29.08.1997 r. — Prawo bankowe (Dz.U. z 2018 r. poz. 2187 ze zm.).

Ustawa z 27.07.2002 r. — Prawo dewizowe (Dz.U. z 2019 r. poz. 160 ze zm.).

Ustawa z 5.11.2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz.U. z 2018 r. poz. 2386 ze zm.).

Ustawa z 12.05.2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2018 r. poz. 993 ze zm.).

Ustawa z 5.08.2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym (Dz.U. z 2018 r. poz. 1038 ze zm.).

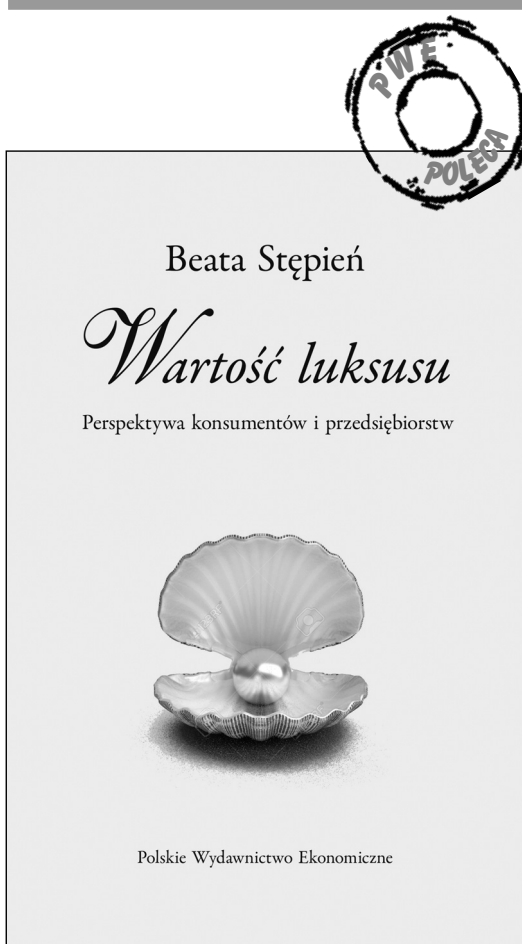
Ustawa z 5.08.2015 r. o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1357).

Ustawa z 15.01.2016 r. o podatku od niektórych instytucji finansowych (Dz.U. z 2017 r. poz. 1410 ze zm.).

Ustawa z 1.03.2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz.U. poz. 723 ze zm.).

Ustawa z 6.03.2018 r. — Prawo przedsiębiorców (Dz.U. poz. 646 ze zm.).

Ustawa z 12.04.2018 r. o zasadach pozyskiwania informacji o niekaralności osób ubiegających się o zatrudnienie i osób zatrudnionych w podmiotach sektora finansowego (Dz.U. z 2018 r. poz. 1130).

Globalna fala demokratyzacji luksusu i dynamicznie rosnące grupy aspirujących konsumentów z szybko rozwijających się gospodarek skłaniają do pytań:

- jak luksus postrzegany jest współcześnie, co obecnie stanowi o jego wartości?
- jakie cechy luksusu konsumenci z nowych rynków cenią najwyżej i dlaczego?
- jak zmienia się globalny biznes związany z luksusem i dokąd zmierza?

Książka *Wartość luksusu. Perspektywa konsumentów i przedsiębiorstw* jest próbą odpowiedzi na te pytania. Ukazano w niej, jak konsumenci postrzegają i hierarchizują poszczególne składniki wartości dóbr uważanych za zbędne, a których sprzedaż od dekad dynamicznie rośnie. Opisano zawilości pojmowania luksusu i rozwoju rynku dóbr luksusowych przez pryzmat stopniowych odstępstw od reguł, którym hołowano przez wieki. W monografii podjęto też próbę empirycznego zbadania, jak postrzegają dobra luksusowe konsumenci na wschodzących rynkach luksusu (z Polski, Turcji, Arabii Saudyjskiej, Indii i Portugalii) i jakie czynniki różnicują to postrzeganie w kategoriach wartości, które symbolizują w porównaniu z konsumentami z tzw. starej kolebki luksusu. Wykazano, że to segmenty konsumentów skonstruowane na podstawie kryteriów psychograficznych najtrafniej przedstawiają zróżnicowane podejście do oceny wartości luksusu w skali międzynarodowej.

księgarnia internetowa: www.pwe.com.pl